MaGICNEWS

interreg-central.eu/MaGICLandscapes | facebook.com/CEMaGICLandscapes

Interreg CENTRAL EUROPE
European Union European Regional Development Fund

MaGICLandscapes

č. 2
06/2018

OBSAH

- Vytvoření nadnárodního rámce pro posuzování zelené infrastruktury | Strana 1
- Z nadnárodní úrovně ZI k zelené infrastruktuře v povodí řeky Kyjovky | Strana 2
- Kontrola zelené a modré infrastruktury italského regionu Piemont | Strana 4
- Zprávy z regionů: Kyjovsko a Krkonošský národní park | Strana 6

VYTVOŘENÍ NADNÁRODNÍHO RÁMCE PRO POSUZOVÁNÍ ZELENÉ INFRASTRUKTURY

Leibnizův ústav ekologického městského a regionálního rozvoje (IOER) koordinuje návrh rámce pro posuzování zelené infrastruktury. Cílem je určit specifické potřeby, které se týkají zelené infrastruktury (ZI) na všech prostorových úrovních a jak mohou přístupy managementu ZI podporovat cíle územní politiky. Druhým cílem je vyvinout metodologii založenou na dálkovém průzkumu Země pro hodnocení GI ve střední Evropě.

ODRAZ ZELENÉ INFRASTRUKTURY V PRÁVNÍCH PŘEDPISECH A PRAVIDLECH

V rámci jakých vnitrostátních právních předpisů a politik partnerských zemí projektu MaGICLandscapes je v současnosti uvedena ZI? Existuje už pojem ZI v nařízeních a programech EU? Pokud ano, v jakém kontextu? Pro zodpovězení těchto otázek, nebyl rozhodující pouze jednoduchý odkaz na termín „zelená infrastruktura“ v inventarizaci zákonů a politik, ale také bylo analyzováno, do jaké míry jsou jednotlivé prvky ZI již zohledněny a nejvhodněji spravovány příslušnými sektory.

Výsledkem je komplexní soupis zákonů, politik a předpisů relevantních pro ZI pro každou partnerskou zemi a evropskou úroveň. Tento soupis ukazuje vztahy mezi přístupem k ZI a existujícími plánovacími strategiemi a politikami a také to, jak lze pomocí přístupu k ZI dosáhnout cílů v rámci jednotlivých odvětví.

KONZULTACE ZAINTERESOVANÝCH STRAN O POTŘEBÁCH HODNOCENÍ ZI

Partneři projektu MaGICLandscapes provedli ve svých zájmových regionech konzultace se zainteresovanými stranami s cílem identifikovat jejich specifické potřeby při hodnocení ZI. Termín a koncept ZI, který je již zaveden ve Velké Británii a v dalších zemích, nejsou správními orgány napříč středoevropskými zeměmi tak dobře známy. Proto je třeba dále podporovat přínosy ZI a multifunkční přístup tohoto konceptu k udržitelnému rozvoji. Zainteresované strany také zmínily potřebu:

- podporovat vazbu mezi zelenou a „šedou“ infrastrukturou (např. zeleň kolem sídel, ulic, železnic atd.),
- zaměřit se více na ZI v příměstských a městských oblastech
- plánovat a posuzovat ZI nezávisle na správních hranicích (a orgánech).

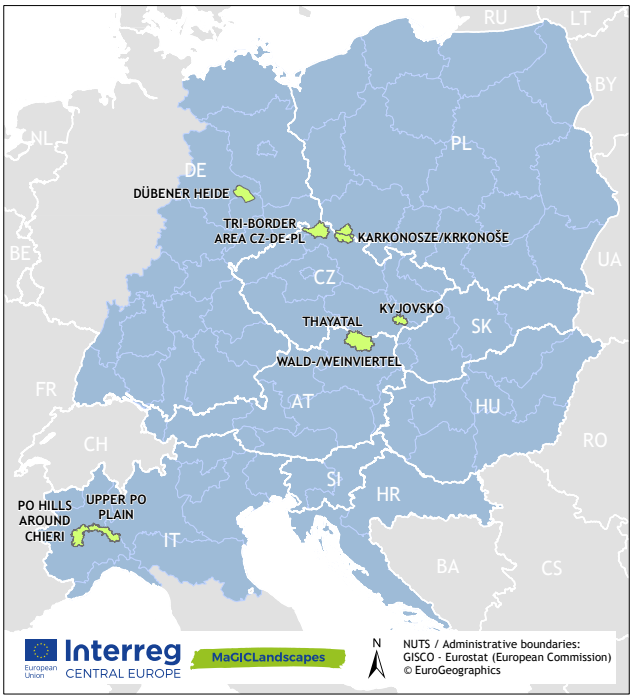

Přehled oblastí případových studií MaGICLandscapes
Mapa: IOER

POSOUZENÍ SPECIFICKÝCH PRVKŮ ZI PROSTŘEDNICTVÍM GIS A DÁLKOVÉHO PRŮZKUMU ZEMĚ

Nadnárodní hodnocení ZI se provádí pomocí GIS (geografických informačních systémů). Všichni partneři se zaměřili na data CORINE Land Cover (CLC) z roku 2012 jako základ pro identifikaci ZI. CORINE znamená „Koordinace informací o životním prostředí“ a umožňuje využití konzistentního a srovnatelného datového souboru v partnerských zemích projektu MaGICLandscapes.

Partneři projektu definovali každou kategorii užívání půdy na základě otázky: Náleží do

zelené infrastruktury nebo ne? Poté porovnávali údaje CORINE se satelitními snímky z databáze evropského programu Copernicus (Earth Observation Programme Copernicus). Testování odlišných zdrojů informací o vegetačním krytu a využití země, získaných z databází CORINE a satelitních snímků Copernicus by mělo zajistit reálnou situaci využití půdy v daném místě.

Partneři projektu také testovali výsledky navštívením vybraných oblastí v terénu (ground-truthing). V současné době se zpracovává nadnárodní příručka pro hodnocení ZI. Vedle základních definic pojmů „zelené infrastruktury“ a „ekosystémových služeb“ poskytne prakticky směřované informace o vztahu ZI k národním a regionálním zákonům nebo politikám a také k nařízením nebo programům EU.

Dále bude pokrývat potřeby obecného přístupu k ZI a zejména v příslušných regionálních či místních kontextech našich partnerských regionů. Jako dalším krokem pracovního balíčku 1 je práce jeho zodpovědného partnera – IOER, který učiní rozsáhlé nadnárodní hodnocení ZI, které bude rovněž použitelné pro regionální a lokální úroveň.

Prakticky zaměřená příručka by měla uživatele vést při hodnocení struktury a typů ZI. V manuálu případových studií jsou shromážděny použité metody a výsledky.

Z NADNÁRODNÍ ÚROVNĚ ZI K ZELENÉ INFRASTRUKTUŘE V POVODÍ ŘEKY KYJOVKY: 2. PARTNERSKÉ SETKÁNÍ V KYJOVĚ (ČR)

Partneři projektu MaGICLandscapes prožili dva dny plné zajímavých a konstruktivních diskuzí o zelené infrastruktuře ve střední Evropě a o možnostech její vizualizace a komunikace na regionální a místní úrovni během nedávného setkání na jižní Moravě.

Leibnizův ústav ekologického městského a regionálního rozvoje (IOER) koordinuje nadnárodní hodnocení zelené infrastruktury, které je ústředním cílem prvního pracovního balíčku (viz článek na straně 1). Partneři představili svůj pokrok a dosavadní zkušenosti v rámci hodnocení ZI jejich případových studií. Zjistilo se, že ZI je v různých regionech projektu definována a klasifikována jinak. V některých případech kategorie využití ploch CLC nepopisují „skutečný“ typ půdního krytu zjištěný v místě během terénního šetření, které bylo provedeno pro kontrolu identifikovaných prvků zelené infrastruktury.

2. setkání partnerů MaGICLandscapes se konalo v Kyjově (CZ)
Fotka: Ashis K. Saha

Konsorcium vyvinulo katalog tříd CLC, které popisují ZI v příslušných případových oblastech. Některé třídy využití ploch mohou v určité oblasti zastupovat prvky ZI, ale v jiných oblastech se tyto třídy za prvek ZI považovat nemusí – jsou závislé na místním kontextu a podmínkách. Byly vytvořeny regionální mapy zobrazující síť ZI od přírodního parku Dübener Heide přes pohoří Krkonoš až po Pádskou pahorkatinu a okolí Chieri nedaleko Turína.

POČÍNAJE LÉTEM 2018: PRACOVNÍ BALÍČKY 2 A 3

Během setkání partnerů v Kyjově bylo nastíněno nadcházející zhodnocení ZI z hlediska její funkčnosti, veřejných benefitů a strategie vývoje a diskutováno sdílení úkolů mezi jednotlivými partnery.

Univerzita ve Vídni představila přístup k posouzení funkčních hodnot některých prvků ZI prostřednictvím tří stupňovaných klíčových faktorů: klasifikace týkající se širších typů stanovišť, určení hemerobního stavu (stupně přirozenosti) a poskytování ekosystémových služeb. Tento přístup hodnocení funkcí a služeb ZI bude testován v každé případové oblasti. Partneři byli požádáni, aby sestavili regionální katalog typů biotopů ve svých případových oblastech a aby kompletovali příslušná geodata, která chtějí použít pro analýzu funkčnosti ZI v jejich případové oblasti. Evaluační přístup bude v letních měsících testován v případových oblastech. Výsledky testů a zkušenosti budou projednány na podzim, na příštím setkání partnerů.

Italská národní agentura pro nové technologie, energetiku a udržitelný hospodářský rozvoj (ENEA) představila úkoly a výstupy související s veřejnými benefity při hodnocení ZI a vypracování strategického/

Nalevo: Libor Ambrozek, bývalý ministr životního prostředí ČR, který v současné době pracuje pro CHKO Bílé Karpaty, prezentoval partnerům projektu důležité prvky ZI v Kyjově a okolí; napravo: Ovce a kozy pasoucí se na rozsáhlých pastvinách s ovocnými stromy | Fotky: Anke Hahn

akčního plánu implementace ZI na místní úrovni. Prvním krokem je vypracování návrhu nástroje, který by posoudil veřejné přínosy zelené infrastruktury, kterými mohou být např.: větší prostor pro rekreaci, lepší kvalita ovzduší a zastínění v horkých letních dnech nebo snížení rizika záplav atd. Tento navrhovaný nástroj bude prezentován a testován s regionálními zainteresovanými stranami v každé případové oblasti. Nástroj hodnocení veřejných přínosů ZI by měl pomoci identifikovat místní potřeby (silné a slabé stránky, hrozby, příležitosti) pro investice do ekologické infrastruktury. Během přímých rozhovorů v malých pracovních skupinách partneři projektu MaGICLandscapes vyvinuli podrobnější pracovní kroky v případových oblastech. Během exkurze, která vedla z nedalekých Bohuslavic zpět do Kyjova se partneři podívali na síť zelené infrastruktury tvořenou remízky a mezemi, dělícími pásy luk a rozsáhlé bloky orné půdy v povodí řeky Kyjovky, která představuje důležitý prvek zelené a modré infrastruktury regionu.

Partnerské konsorcium MaGICLandscapes | Fotka: Anke Hahn

KONTROLA ZELENÉ A MODRÉ INFRASTRUKTURY V ITALSKÉM REGIONU PIEMONT

Jak a z čeho je složena současná zelená infrastruktura (ZI) podél řeky Pád? Kde jsou centra biodiverzity a kde jsou lokality, ve kterých je třeba zlepšit ekologickou funkčnost? Jaké jsou silné a slabé stránky a příležitosti existující sítě ZI v tomto regionu? O odpovědi na tyto otázky usilují italští partneři projektu MaGICLandscapes. Tento článek popisuje italskou případovou studii, která leží v cenné části rozsáhlé sítě modré a zelené infrastruktury podél řeky Pád, hlavní řeky regionu Piemont a severní Itálie.

INFORMUJTE OBČANY O EKONOMICKÉ HODNOTĚ EKOSYSTÉMOVÝCH SLUŽEB

V roce 2011 Metropolitní město Turín (CMT) nahradilo předchozí provincii Turín a zaštiťuje tak všechny úkoly na úrovni provincie, zejména přijetí a aktualizaci každoročního strategického územního plánu. Oddělení pro plánování a řízení ekologických sítí, chráněných oblastí a pro monitorování životního prostředí se aktivně podílí na projektu MaGICLandscapes a zkoumá inventarizaci ZI a její funkčnost v případové oblasti ležící v okolí města Chieri a horního toku řeky Pád v oblasti Turína.

Město Chieri je obklopeno kopcovitou krajinou, která je většinou pokryta vinicemi. S přibližně 36 000 obyvateli je město součástí širší metropolitní oblasti Turína.
Paola Vayr, architektka CMT, popsala hlavní prvky ZI v případové oblasti takto: *„Řeka Pád a její systém zahrnuje malou říční síť, která prochází venkovskými oblastmi, lesy, mokřady, sady, vinicemi a dalšími staletými trvalými kulturami, řadami živých plotů a stromů, městskými parky atd. Mnoho chráněných území a lokalit soustavy Natura 2000 jsou ústředními prvky místní ZI.“*

Během hodnocení ZI Metropolitní město Turín intenzivně spolupracuje se správou města Chieri a dalšími přidruženými institucemi, jako jsou chráněné oblasti podél řeky Pád poblíž Turína (italsky: Aree protette del Po Torinese) a regionu Piemont. *„Společně s našimi přidruženými partnery a místními zainteresovanými stranami se snažíme identifikovat metody hodnocení, udržování a rozšíření ZI s cílem integrovat ji do procesu regionálního a územního plánování,“* Paola Vayr zopakovala své přání aktivně zapojit externí aktéry do vývoje strategií ZI v rámci projektu.
Massimo Ceppi, člen Rady Chieri, je jedním z místních aktérů, kteří spolupracují s CMT. *„Spotřeba půdy a zemědělské využívání krajiny jsou hlavními faktory, které negativně ovlivňují ekosystémové služby,“* uvedl. *„Domnívám se, že projekt MaGICLandscapes může pomoci nalézt způsoby komunikace a zvyšování povědomí o potřebě zlepšit ekologickou funkčnost krajiny, kvalitu krajiny a kvalitu biotopů.“* Pro Massimo Ceppi by přidaná hodnota projektu spočívala v počátku uznání ekonomické hodnoty ekosystémových služeb které ZI poskytuje.

DOPORUČENÍ PRO INTEGRACI UDRŽITELNÉHO CESTOVNÍHO RUCHU A POTŘEB OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Italská agentura pro nové technologie, energetiku a udržitelný hospodářský rozvoj (ENEA) je veřejný výzkumný orgán se zvláštními odbornými znalostmi v oblasti plánování obnovy ekosystémů a ochrany oblastí s vysokým rizikem poškození životního prostředí.
Protože výzkumníci ze Saluggie posuzují ZI podél řeky Pád v provinciích Alessandria, Vercelli a části Metropolitního města Turína, velmi úzce spolupracují s Metropolitním městem Turín.

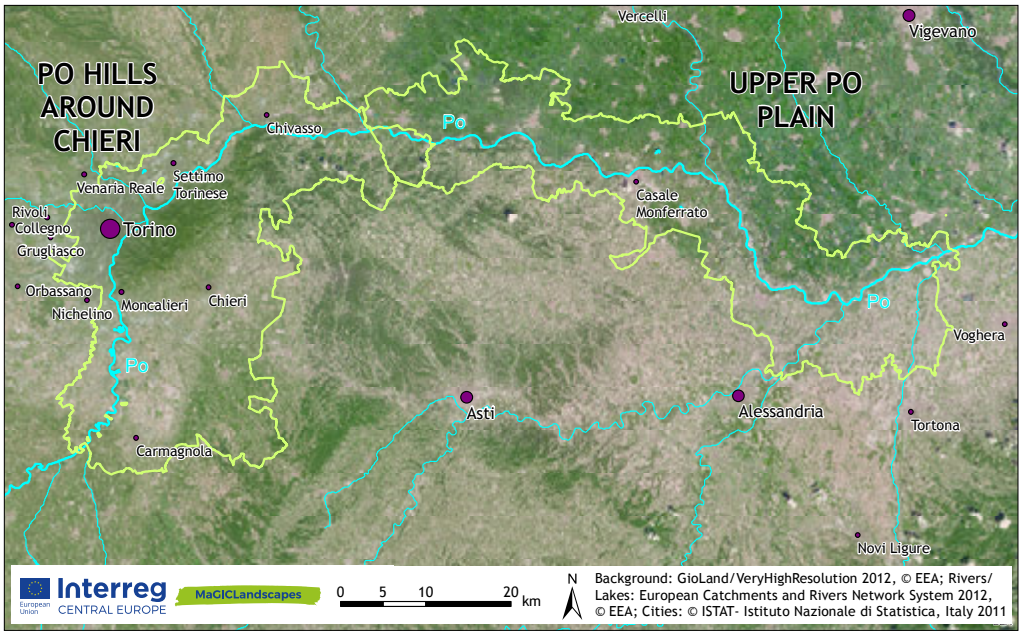

Přehled případové oblasti projektu v italském regionu Piemont | Mapa: IOER

Síť chráněných oblastí je součástí ekosystému řeky Pád a zahrnuje krajinnou mozaiku rýžových polí oblasti kolem Vercelli. Je navržena ochrana ohrožených stanovišť a druhů typických pro nížinné a fluviální oblasti, např. aluviální lesy olšin, jasanů a doubrav, stejně jako stanoviště několika druhů volavek. *„Pro mě je koridor řeky Po s jeho různorodými stanovišti hlavním prvkem ZI v této oblasti společně s lesy, bažinami, přírodními*

prvky rýžových polí a dalšími venkovskými oblastmi,“ uvedl Simone Ciadamidaro, výzkumný pracovník společnosti ENEA.

„Společně s našimi přidruženými partnery a zainteresovanými stranami budeme zkoumat, jak zlepšit tuto místní, ale i regionálně významnou ekologickou síť (...) a jak sladit realizaci určitých konstrukčních prvků okolí řeky Pád.“

V horní části povodí řeky Pád kontrastují lesy, rozsáhlé louky a vinice kopců Monferrato s rýžovými poli okolí Vercelli. Rýžová pole a velké topolové plantáže představují dominantní zemědělskou činnost v nížinné části oblasti. Dario Zocco, ředitel parku řeky Pád (River Po Park Alessandria-Vercelli), jeden z přidružených partnerů agentury ENEA, ví, že vysoký tlak na ekosystémy Pádské nížiny je způsoben hlavně intenzivním zemědělstvím. Podle něho je hlavní potřebou zlepšení sítě ZI integrovaným pohledem na udržitelné ekonomické aktivity a zlepšování místních environmentálních podmínek:

„Bylo by dobré dostat několik doporučení pro hodnocení a realizaci projektů udržitelného cestovního ruchu v naší oblasti, zejména pro realizaci cyklostezky ‚VenTo one‘ od Benátek po Turín po řece Pád.“

1

2

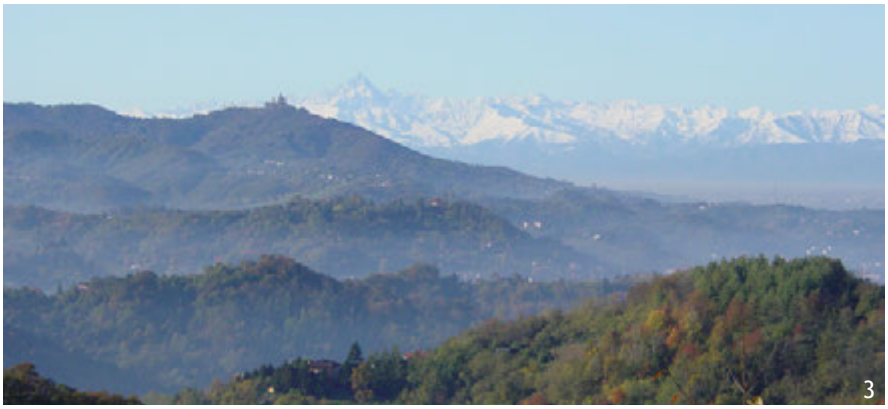
3

4

5

6

7

(1) Centrum Chieri při pohledu z kostela sv. Jiří | Fotka: Xavier Caré/Wikimedia Commons/CC-BY-SA 4.0; (2) Řeka Pád zhora | Fotka: C. Lenti; (3) Přírodní park Superga Hills (Parco naturale della Collina di Superga) je součástí případové oblasti „Po kopcích kolem Chieri“ | Fotka: Roberto Pascal; (4) Dobrodružný park v Pino Torinese, jedné z obcí, které patří do metropolitního města Turín | Fotka: A. Miola; (5) Rýžová pole Pádské roviny s vrcholky topolů; (6) Mokřiny; (7) Řeka Pád a její štěrkové řečiště | Fotky 5-7: Simone Ciadamidaro

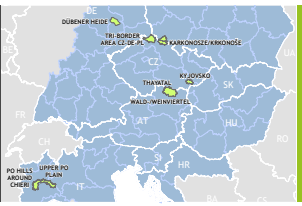

Zprávy z regionů

KYJOVSKO

IDENTIFIKACE ZELENÉ INFRASTRUKTURY NA KYJOVSKU

Pracovníci VÚKOZ v první polovině roku 2018 nezaháleli a pro území ORP Kyjov vytvořili bezešvou vektorovou vrstvu Územního systému ekologické stability (ÚSES). Podkladem jim sloužily existující územní plány z období 1998-2017.

S pomocí ortofotosnímků upřesnili, které části již existují a které jsou zatím jen na papíře (Obr. 1). Dále vytvořili mapu významných krajinných prvků (VKP), které jsou rozdělené na registrované, evidované a navržené (Obr. 2).

Větším oříškem bylo vytvoření regionální mapy zelené infrastruktury z existujících zdrojů. Tyto zdroje, většinou generalizované, často nezachytí drobnou zeleň v krajině, která je pro zelenou infrastrukturu důležitá. Proto musel tým přistoupit i ke zdlouhavějšímu získání dat manuální vektorizací. Regionální mapa zelené infrastruktury by měla být hotová na začátku prázdnin. V neposlední řadě se VÚKOZ zaměřil na zjištění historické zelené infrastruktury v území Kyjovska. Pro tyto účely jsou postupně georeferncovány a vektorizovány mapy stabilního katastru z poloviny 19. století. Jak taková mapa v rastrové a posléze vektorové podobě vypadá, ukazuje Obr. 3.

Obr. 1

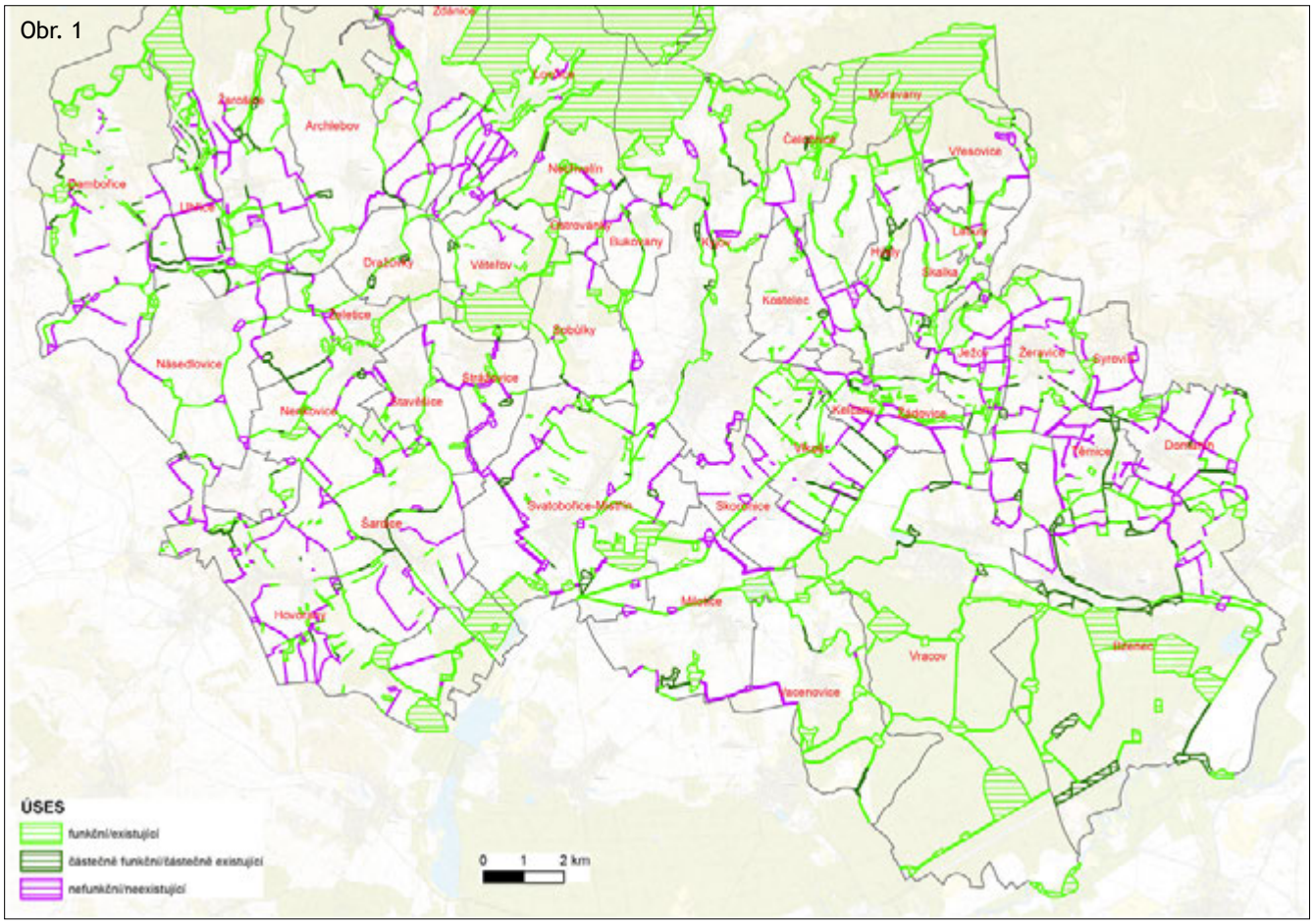

Obr. 1: Existující/funkční, částečně existující/částečně funkční a neexistující/nefunkční prvky Územního systému ekologické stability na Kyjovsku; obr. 2: Významné krajinné prvky na Kyjovsku; obr. 3: Mapy stabilního katastru a jejich interpretace v katastrálním území Kyjova. Zelená infrastruktura je tvořena maloplošnými poli se stromy, loukami, ostatními travinobylinnými porosty (s a bez dřevin), zahradami, sady, vinohrady (s i bez stromů), vodními toky a vodními plochami.

Obr. 2

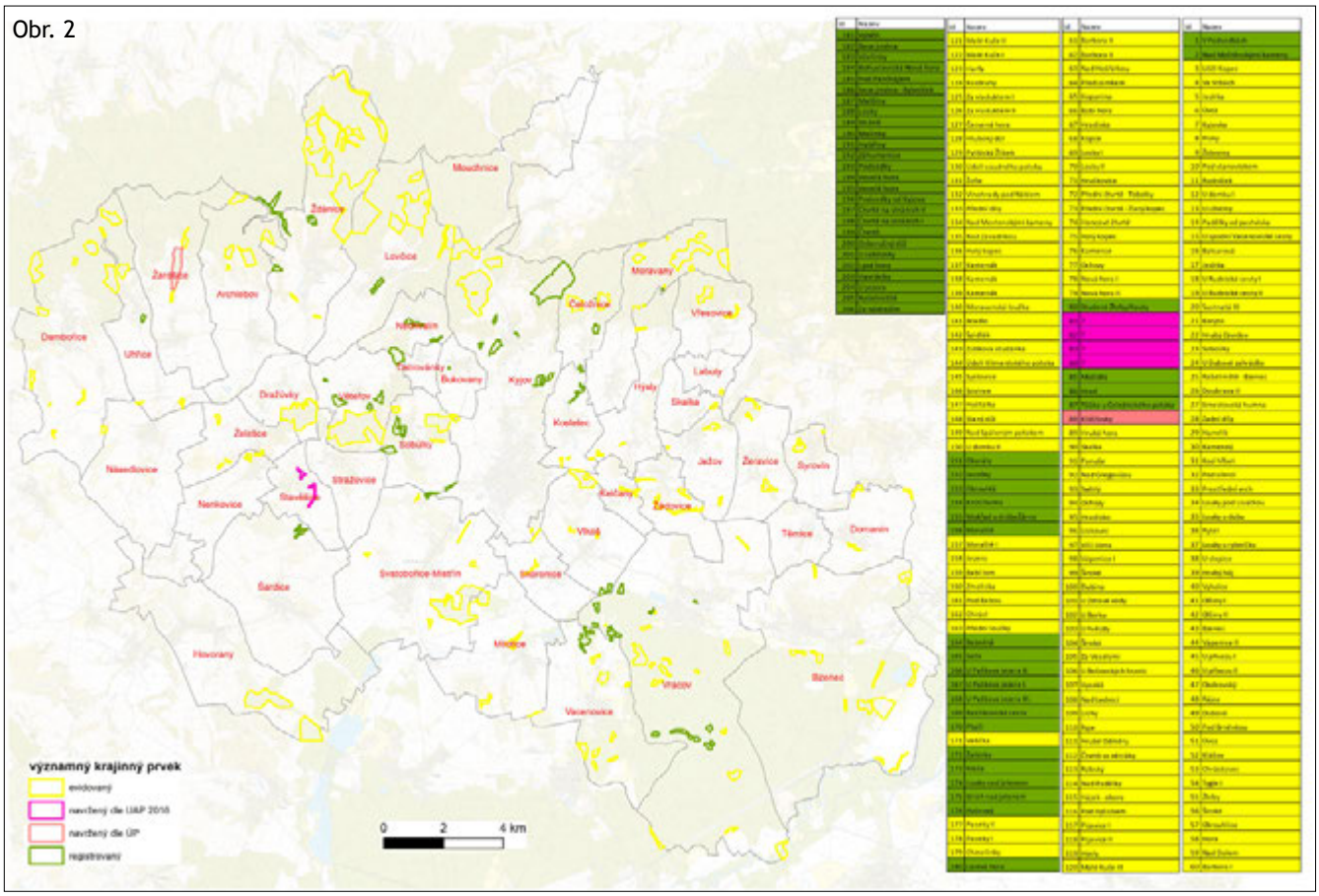

Obr. 3

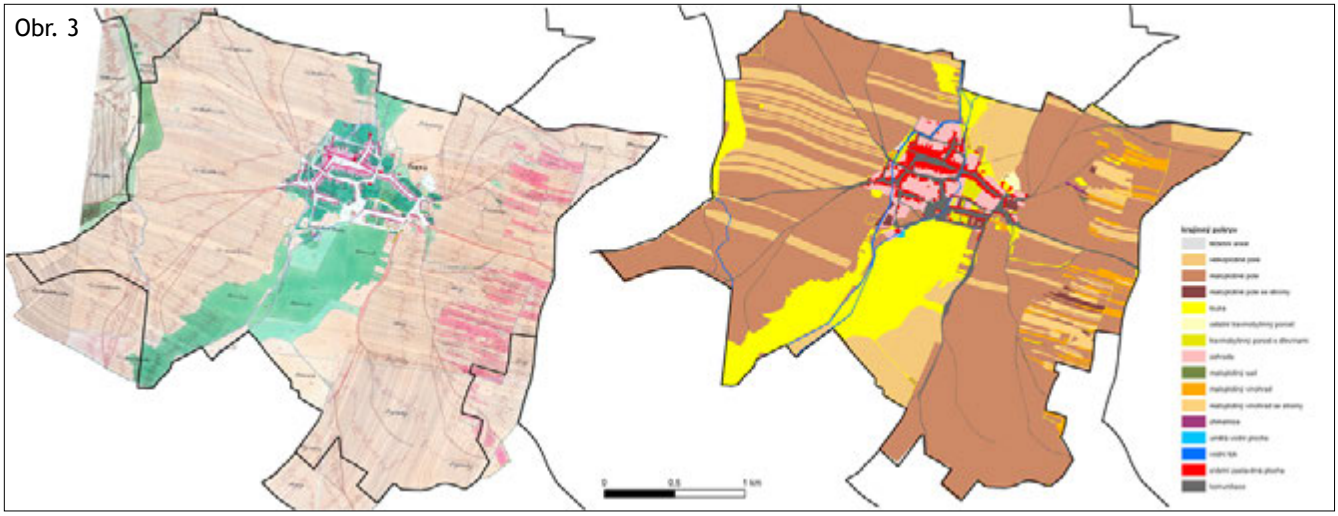

MaGICNEWS

Publikováno na TU Dresden, oddělení dálkového průzkumu Země, prof. Dr. Elmar Csaplovics, vedoucí projektu MaGICLandscapes z programu Central Europe

Editoři: Martin Erlebach, Anke Hahn, Hana Skokanová

Pokud máte jakékoli návrhy, požadavky nebo nechcete nadále dostávat zpravodaj, prosíme, kontaktujte nás:

Management komunikace
anke.hahn@tu-dresden.de
+49 (0)351 463 32812

Řízení projektu
christopher.marrs@tu-dresden.de
+49 (0)351 463 37563

Projekt MaGICLandcsapes je podpořen v rámci programu Interreg Central Europe, spolufinancovaného Evropským regionálním rozvojovým fondem (ERDF).

Interreg CENTRAL EUROPE
MaGICLandscapes